

JURNALISTIKA: HAQIQAT HIMOYACHISI VA JAMIYAT USTUNI

Ostonova Fotima Zubaydillayevna

O`zbekiston Resublikasi Buxoro viloyati Kogon tumani

12-umumiy o`rta ta`lim maktabi bitiruvchisi

Annotatsiya

Jurnalistika jamiyatning rivojlanishi va faoliyatida muhim rol o'ynaydi. Uning asosiy vazifasi haqiqatni izlab topish, turli fikrlarni yetkazish va jamoatchilikni xabardor qilishdir. Mazkur maqolada jurnalistikaning ahamiyati, uning ijtimoiy, iqtisodiy va madaniy hayotga ta'siri haqida so'z yuritiladi. Maqolada turli fakt va dalillar asosida jurnalistikaning jamiyatdagi o'rni ko'rsatiladi.

Kalit so`zlar: Jurnalistika, COVID-19, CNN, jamiyat, korrupsiya, madaniy meros, ekologik xatar, ijtimoiy muammolar, inson huquqlari, global isish, plastik ifloslanish.

Jurnalistika – bu jamiyatning "to'rtinchi hokimiyati". U axborot tarqatish, voqea-hodisalarni yoritish va jamoatchilikni xabardor qilish orqali jamiyatning barqarorligini ta'minlaydi. Jurnalistikaning asosiy vazifasi – haqiqatni yoritish, turli fikr va nuqtai nazarlarni yetkazish va ma'lumot tarqatish orqali jamiyatdagi muammolarni yoritishdir. Misol uchun, COVID-19 pandemiyasi davrida jurnalistikaning hal qiluvchi roli yaqqol ko'rindi. CNN kabi yirik yangilik kanallari pandemiya bo'yicha dolzarb va to'g'ri ma'lumotlarni yetkazib, odamlarni tibbiy maslahatlar va xavfsizlik choralaridan xabardor qildi. Bu axborotlar ko'plab insonlarning hayotini saqlab qolishga yordam berdi.

Ikkinchi jihatdan, jurnalistika jamiyatdagi ijtimoiy adolatni ta'minlashda ham muhim ahamiyatga ega. Jurnalistlar o'zining tekshiruvlari va tahlillari orqali korrupsiya, huquqbuzarlik va boshqa ijtimoiy muammolarni yoritib, ularga jamoatchilik e'tiborini qaratishadi. Masalan, Uotergate janjali davomida jurnalistlar tomonidan olib borilgan tekshiruvlar AQSh prezidenti Richard Niksonning iste'fo berishiga olib kelgan. Bundan tashqari, jurnalistika inson huquqlarini himoya qilishda ham katta ahamiyatga ega. "Al Jazeera" telekanalining Rohingya musulmonlarining Myanmadagi ahvoli haqida tayyorlagan batafsil reportajlari dunyo jamoatchiligini bu masaladan xabardor qildi. Ushbu ma'lumotlar asosida xalqaro hamjamiyat Myanma hukumatiga bosim o'tkazib, inson huquqlarini himoya qilish bo'yicha chora-tadbirlar ko'rishga undadi. Bu jurnalistikaning inson huquqlarini himoya qilish va global e'tiborni jalb qilishdagi rolini ko'rsatadi.

Jurnalistika ekologik muammolarni yoritishda ham muhimdir. "National Geographic" nashri atrof-muhitning ifloslanishi, global isish va boshqa ekologik

masalalar haqida batafsil maqolalar yozib, odamlarni xabardor qiladi va choralar ko'rishga chaqiradi. Masalan, ushbu nashrning plastik ifloslanish va okeanlarimizdagi plastik chiqindilar haqida tayyorlagan maqolalari butun dunyo bo'ylab ekologik harakatlarni rag'batlantirdi va hukumatlarni plastik chiqindilarni kamaytirish bo'yicha siyosatlarini qabul qilishga majbur qildi. Bu kabi misollar jurnalistikaning jamiyatdagi nazoratchi va himoyachi sifatidagi ahamiyatini ko'rsatadi.

Uchinchi jihatdan, jurnalistika madaniy meros va an'analarni saqlab qolishda ham muhim rol o'ynaydi. Jurnalistlar orqali tarqatiladigan maqolalar, intervyular va boshqa materiallar jamiyatning madaniy rivojlanishida muhim manba hisoblanadi. Masalan, milliy an'analar, urf-odatlar va madaniy meros haqidagi maqolalar jamiyatning o'tmishi va kelajagi o'rtasidagi bog'liqlikni ta'minlaydi.

Faktlar va dalillar bilan aytganda, jurnalistika jamiyatning rivojlanishi va barqarorligida muhim omil hisoblanadi. Bir necha misollarni keltirish mumkin: "The New York Times" nashri tomonidan olib borilgan tekshiruvlar natijasida Pentagonning yashirin hujjatlari ochiqqlangan va bu AQShning Vetnam urushidagi siyosatini qayta ko'rib chiqishga olib kelgan. Shuningdek, 2019 yilda "Reuters" agentligi tomonidan olib borilgan tekshiruvlar natijasida Braziliyaning Amazonka o'rmonlaridagi yog'och kesish ishlari va ekologik xatarlar yoritilgan. Bu kabi jurnalistik tekshiruvlar jamiyatning muhim muammolarini ochiqqlash va ularni hal etishda katta ahamiyatga ega.

Jurnalistikaning ahamiyatini tushunish jamiyatda har bir insonning axborotga bo'lgan munosabatini va uning ahamiyatini aniqlashda muhimdir. Jurnalistika jamiyatning barqaror rivojlanishi va adolatli hayoti uchun zarur bo'lgan axborot manbai hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. "The Elements of Journalism: What Newspeople Should Know and the Public Should Expect" by Bill Kovach and Tom Rosenstiel
2. "Journalism, Ethics and Accountability: Evaluating the Framework" by Angela Phillips
3. "The New York Times" arxivi, Watergate janjali haqidagi materiallar
4. "Reuters" agentligi, 2019 yildagi Amazonka tekshiruvlari